

“MATN PROTSESSORI BILAN ISHLASH” MAVZUSINI O‘QITISH METODIKASI

Mamatova Zilolaxon Xabibulloxonovna

*Farg‘ona Davlat Universiteti dotsenti,
pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)*

E-mail: mamatova.zilolakhon@gmail.com

Abdusoliyeva Umida Akramjon qizi

Farg‘ona davlat universiteti talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada axborot texnologiyalari ta‘limida “Matn protsessori bilan ishlash” mavzusini o‘qitish metodikasi yoritilgan. Unda o‘quvchilarda amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish, interfaol metodlarni qo‘llash, dars samaradorligini oshirish yo‘llari tahlil qilingan. Shuningdek, o‘qitish jarayonida zamonaviy texnologiyalar va dasturlardan foydalanish bo‘yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: matn protsessori, informatika, o‘qitish metodikasi, amaliy mashg‘ulot, interfaol usullar, Word dasturi, axborot texnologiyalari.

Annotation. This article discusses the methodology of teaching the topic "Working with a Word Processor" in information technology education. It examines ways to develop students' practical skills, use interactive methods, and increase lesson effectiveness. The paper also provides recommendations on integrating modern technologies and software tools into the teaching process.

Keywords: word processor, informatics, teaching methodology, practical exercises, interactive methods, Microsoft Word, information technology.

Аннотация. В статье рассматривается методика преподавания темы «Работа с текстовым процессором» в курсе информатики. Анализируются методы формирования практических навыков учащихся, применение интерактивных технологий и пути повышения эффективности уроков. Также даны рекомендации по использованию современных программных средств и цифровых технологий в учебном процессе.

Ключевые слова: текстовый процессор, информатика, методика преподавания, практические занятия, интерактивные методы, Microsoft Word, информационные технологии.

KIRISH

Hozirgi davrda ta‘lim tizimida axborot texnologiyalarini chuqur o‘rganish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Har bir o‘quvchi nafaqat foydalanuvchi sifatida, balki axborot texnologiyalaridan samarali foydalana oladigan shaxs sifatida shakllanishi kerak. Shu

jihattan **“Matn protsessori bilan ishlash”** mavzusi informatika kursining eng amaliy va zarur bo‘limlaridan biri hisoblanadi.

Matn protsessorlari (Microsoft Word, Google Docs, LibreOffice Writer va boshqalar) yordamida foydalanuvchilar turli ko‘rinishdagi hujjatlarni yaratadilar, tahrirlaydilar, bezaydilar va saqlaydilar. Bu mavzuni o‘rgatish o‘quvchilarda kompyuter savodxonligini, mustaqil ishlashni, aniqlik va estetik fikrlashni shakllantiradi.

ASOSIY QISM

1. Mavzuning maqsadi va vazifalari

“Matn protsessori bilan ishlash” mavzusini o‘qitishdan asosiy maqsad – o‘quvchilarda hujjatlar bilan ishlash bo‘yicha amaliy bilim va ko‘nikmalarni shakllantirishdir.

Asosiy vazifalar:

matn muharriri interfeysi bilan tanishtirish, matnni kiritish, tahrirlash, formatlash amallarini o‘rgatish, sahifani sozlash, jadval va rasm bilan ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish, hujjatni bosmaga tayyorlash, saqlash va almashish jarayonlarini o‘rgatish.

2. O‘qitish metodlari

Mazkur mavzuni o‘qitishda o‘qituvchi an’anaviy va innovatsion metodlarni uyg‘unlashtirgan holda foydalanishi lozim. Quyida eng samarali metodlar keltirilgan:

Amaliy mashg‘ulot metodi

Matn protsessorini o‘rganishda eng samarali yo‘l — bu **amaliy faoliyat**dir. O‘qituvchi qisqacha nazariy ma’lumot beradi va so‘ng o‘quvchilarga topshiriq beradi. Masalan: “Maktab hayoti” mavzusida hujjat yarating, sarlavha va matnni formatlang, Jadval orqali sinf o‘quvchilari ro‘yxatini tuzing, .hujjatni PDF formatida saqlang.

Bu topshiriqlar orqali o‘quvchilar real ish jarayoniga yaqin sharoitda bilimlarini mustahkamlaydi.

Ko‘rgazmali (demonstratsion) metod

O‘qituvchi darsda proyektor yoki interaktiv doska orqali dastur oynasini namoyish etadi, menyu va asboblarni panelini ko‘rsatib tushuntiradi. Bu usul vizual idrokni rivojlantiradi va o‘quvchiga aniq tasavvur hosil qiladi.

Interfaol metodlar

O‘qitish jarayonida “Aqliy hujum”, “Juftlikda ishlash”, “Klaster”, “Insert”, “Bumerang” kabi metodlardan foydalanish mumkin. Masalan, “Aqliy hujum” usuli yordamida o‘quvchilar “Matnni bezatishning eng qulay usullari” mavzusida fikr almashadilar. Bu usullar darsni jonlantiradi va ijodkorlikni oshiradi.

Muammoli o‘qitish

O‘quvchilarga real hayotdagi masala beriladi, masalan: “Rasmiy maktub tayyorlash uchun sahifani qanday sozlash kerak?” Bu orqali o‘quvchilar mustaqil yechim topishni, izlanishni va tahlil qilishni o‘rganadilar.

3. Dars jarayonining bosqichlari

1. Tashkiliy qism: dars maqsadi, mavzu va o'quv natijalari bilan tanishtirish.

2. Nazariy qism: asosiy tushunchalarni tushuntirish (satr, abzas, shrift, sahifa sozlamalari).

3. Amaliy qism: o'quvchilar topshiriqlarni bajaradilar.

4. Natijalarni muhokama qilish: xatolar tahlil qilinadi, o'zaro baholash o'tkaziladi.

5. Uyga vazifa: mustaqil hujjat yaratish yoki test topshiriqlarini bajarish.

4. Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash

Darslarda quyidagi texnologiyalarni qo'llash samarali natija beradi:

Google Docs – onlayn hamkorlikda hujjat tahrirlash uchun;

Microsoft Teams yoki **Zoom** – masofaviy o'qitish uchun;

Canva va WordArt – hujjat dizaynini yaratish uchun,

Videodarslar – mustaqil o'rganishni qo'llab-quvvatlash uchun.

O'quvchilarga real muhiti (masalan, CV yoki rasmiy xat yozish)ga asoslangan vazifalar berish ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantiradi.

5. O'qituvchining roli

O'qituvchi bu jarayonda nafaqat bilim beruvchi, balki **yo'naltiruvchi, motivatsiya beruvchi va hamkor** sifatida faoliyat yuritadi. U: o'quvchilarda mustaqil ishlash madaniyatini shakllantiradi, axborot xavfsizligi va plagiatga qarshi kurashish madaniyatini singdiradi, baholashda **rag'batlantiruvchi yondashuvni** qo'llaydi.

Mashg'ulot turi: Amaliy va o'yinli mashg'ulot

Qo'llaniladigan metod turi: Interfaol, guruhli ish, o'yin orqali o'qitish

Bosqichlari:

1. Kirish (5 daqiqa)

O'qituvchi o'quvchilarga savol beradi:

“Matnni chiroyli, tartibli va tushunarli qilib yozish uchun nimalardan foydalanamiz?”

So'ng qisqacha matn protsessori nima ekanini eslatadi.

(O'quvchilar Word yoki boshqa dasturlarni aytadilar.)

2. Asosiy qism (15 daqiqa)

O'yin sharti:

O'quvchilar 3 ta guruhga bo'linadi:

1. Format sehrgarlari

2. Tahrir sehrgarlari

3. Bezatuvchi sehrgarlar

Har bir guruhga kompyuterda bitta “xom” matn beriladi — unda xatolar, nomutanosib shriftlar, joy tashlash, tinish belgilar xatolari, sarlavha yo'qligi va hokazolar mavjud.

Vazifa:

1-guruh (Format sehrgarlari): shrift, sarlavha, satr oralig'i, bo'limlarni to'g'rilaydi.

2-guruh (Tahrir sehrgarlari): xatoliklarni topadi va to'g'rilaydi.

3-guruh (Bezatuvtchi sehrqarlar): rasm, jadval, belgili ro'yxat qo'shadi va sahifani bezaydi.

3. Yakuni (5 daqiqa)

Har bir guruh o'z ishini namoyish etadi. O'qituvchi quyidagi mezonlar bo'yicha baholaydi:

To'g'rilik (xatolar yo'qmi)

Dizayn (chiroyli va tartibli ko'rinish)

Tezlik (vazifani vaqtida bajarish)

Eng yaxshi guruh "Matn sehrqarlari jamoasi" deb e'lon qilinadi

Natija:

O'quvchilar:

Matn protsessorining asosiy vositalarini amalda qo'llaydi;

Guruhda ishlashni o'rganadi;

Qiziqarli tarzda o'z ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Kerakli jihozlar:

Kompyuter yoki noutbuklar

Oldindan tayyorlangan xatolar bilan matn fayli

Projektor (natijalarni ko'rsatish uchun)

XULOSA

"Matn protsessori bilan ishlash" mavzusini samarali o'qitish o'quvchilarning **kompyuter savodxonligini oshiradi, ularni amaliy faoliyatga tayyorlaydi va** mustaqil fikrlashni rivojlantiradi. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish o'qituvchiga o'quv jarayonini yanada samarali, qiziqarli va natijador qilish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov A. *Informatika va axborot texnologiyalari*. Toshkent, 2022.
2. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. *Informatika fani o‘quv dasturi*, 2023.
3. Microsoft Word rasmiy qo‘llanmasi — <https://support.microsoft.com/word>
4. Xusanov B. *Axborot texnologiyalari ta’limida interfaol metodlar*, “Ta’lim innovatsiyalari” jurnali, 2024.
5. UNESCO. *ICT Competency Framework for Teachers*, 2023
6. Qodirova M. *Zamonaviy darsda axborot texnologiyalaridan foydalanish metodikasi*. Toshkent, 2021.